

F. t. l. om retshjælp til indgivelse og førelse af klagesager

de, der foregår i Rådet for de baltiske lande. I tilknytning hertil kan det overvejes, om der bør vedtages formelle klagebetingelser samt formelle processuelle regler for behandlingen af klagesager for Østersøkommissæren, og om Østersøkommissæren selv bør have mulighed for at yde retshjælp, således at der ikke gælder forskellige ordninger inden for det nærområde, som er omfattet af Østersøkommissærens mandat.

Tilsvarende vil en klage til Europarådets nyligt oprettede kommissær for menneskerettigheder (se ligeledes pkt. 2.7) heller ikke være omfattet af den foreslåede retshjælpsordning.

Da det kun er organisationer af arbejdstagere og arbejdsgivere, der er klageberettigede i henhold til ILO-statutten (se også her pkt. 2.7), og under hensyn til karakteren af disse klagesager, er der ikke på samme måde behov for at yde retshjælp til disse klagesager. Justitsministeriet finder derfor, at klager til ILO ikke skal være omfattet af den foreslåede retshjælpsordning.

Retshjælpsordningen finder anvendelse på de eksisterende individuelle klageadgange. Den omfatter derfor de klageadgange, der gælder i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, den valgfri protokol til FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder, FN's Torturkonvention og FN's Racediskriminationskonvention. Hvis Danmark på et senere tidspunkt tiltræder konventioner, der indeholder lignende individuelle klageadgange, eller hvis der på et senere tidspunkt indføres individuelle klageadgange i tilknytning til eksisterende konventioner, bliver sådanne klageadgange efter forslaget omfattet af ordningen. Som eksempel herpå kan nævnes, at FN's Generalforsamling forventes at vedtage en tillægsprotokol til FN's konvention om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder, hvorved der indføres en individuel klageadgang over påståede krænkelse af konventionen.

8.2. Efter lovforslaget er det som nævnt en betingelse, at der er tale om en egentlig klageret, hvor det internationale klageorgan, når procesbetingelserne herfor i øvrigt er opfyldt, har pligt til at behandle en klage og har kompetence til at fastslå, om der foreligger en krænkelse af konventionen.

Det er derimod ikke afgørende, om organet med bindende virkning kan statuere en krænkelse, som tilfældet er for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols afgørelser (se konventionens artikel 46, stk. 1), eller om organet alene kan komme med en ikke-bindende tilkendegivelse, jf. FN's Menneskerettigheds-, Race- og Torturkomitéers afgørelser i henhold til den valgfri protokol til FN's konvention om

borgerlige og politiske rettigheder (se artikel 5, stk. 4), FN's konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination (se artikel 14, stk. 7, litra b) og FN's konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf (se artikel 22, stk. 7).

8.3. Efter lovforslaget gælder (§ 1), at Danmark skal have anerkendt klageorganets kompetence til at behandle individuelle klager, og at klagen vedrører Danmark. Den foreslåede ordning kan derfor ses som et middel til at sikre Danmarks overholdelse af internationale forpligtelser. Dette vil indebære, at en person, der er bosiddende i Danmark, men som ønsker at indgive en klage mod en anden stat, ikke vil kunne få retshjælp til indgivelse og førelse af en sådan klagesag.

8.4. Det forhold, at de fleste klager rent faktisk afvises af de internationale organer, giver anledning til at overveje, om en retshjælpsordning bør omfatte alle klager.

For så vidt angår Den Europæiske Menneskerettighedskommission var der (fra 1989 til 1997) kun 7 henvendelser, der endte med at blive antaget til realitetsbehandling. Dette skal ses i lyset af, at Kommissionen i samme periode modtog ikke færre end 827 henvendelser, og at 233 henvendelser blev registreret som egentlige klagesager. Antallet af henvendelser, der blev antaget til realitetsbehandling, udgjorde ca. 1 pct. af det samlede antal henvendelser i perioden og ca. 3 pct. af det samlede antal registrerede klager i perioden. I samme periode anmodede Kommissionen om den danske regerings bemærkninger i 19 klagesager, hvilket svarer til ca. 2 pct. af det samlede antal henvendelser i perioden og ca. 8 pct. af antallet af registrerede klager i perioden. I perioden fra den 1. januar 1989 til oktober 1999 blev regeringen anmodet om retlige bemærkninger i 30 klagesager, heraf 11 sager i 1998 og 1999.

For så vidt angår FN-komitéerne, er der foreløbig kun to klager, der er blevet antaget til realitetsbehandling. De vedrører begge FN's Racediskriminationskonvention. FN-komitéerne har anmodet om regeringens retlige bemærkninger i 8 klagesager.

Samlet er regeringen således blevet anmodet om retlige bemærkninger i knap 40 klagesager i perioden fra 1989 til oktober 1999.

Hvis et klageorgan overvejer, om en klage kan antages til realitetsbehandling, anmoder det om den danske regerings bemærkninger hertil. Da der ofte vil gå nogen tid, førend klageorganet træffer afgørelse herom, vil denne del af sagsbehandlingen kunne være